

Nikola Frane Roščić

FRA GAŠPAR ULJANIĆ (AB OLEO, DALL' OGLIO) PRVI ŽUPNIK VRANJICA 1650-1653

UDK 271.3+262.143 (497.13 Vranjic)

"16" 929 Uljanić, G.

Stručni članak

Primljeno: 15. IV. 1990.

Nikola Mate Roščić

58000 Split, YU

Titova obala 1

Pronašavši dvije isprave u arhivi samostana sv. Frane u Splitu, a radi se o imenovanju fra Gašpara Uljanića za prvog župnika Vranjica 1650, te molba stanovnika Vranjica iz 1653, autor nastoji dokumentirano opovrći mišljenje Jovana Radonića da su prebjezi sa turskog područja, a naseljeni u Vranjicu, Solinu, Kmanu bili pravoslavni.

U Arhivu samostana sv. Frane na Obali u Splitu, koji je još uvijek nesređen i neproučen, nedavno sam pronašao dvije isprave, za koje smatram da su vrijedan prinos povijesti Vranjica, a imaju i mnogo šire značenje, pa ih ovdje sada objavljujem. Radi se, naime, o imenovanju ili potvrdi fra Gašpara Uljanića za prvog župnika Vranjica iz godine 1650., te o molbi stanovnika Vranjica iz 1653. godine da se na toj službi ostavi isti svećenik, inače redovnik franjevac konventualac iz splitskog samostana sv. Frane. Sama činjenica o djelovanju fra Gašpara Uljanića u Vranjicu bila je doduše i dosada poznata, ali je bilo i nekih nedoumica i iskrivljenih tumačenja i pretpostavki, koje se ovim dokumentima ispravljaju i rasvjetljuju.

U teškim vremenima kandijskog rata (1645-1669), posebno nakon osvajanja Klisa 1648, došlo je do naseljavanja osvojenih i opustošenih područja u okolici Splita, kao i drugih područja pri obali. Prema nekim podacima preko pet tisuća "Morlaka" preselilo se s turskih područja u zemlje pod mletačkom vlašću (1). To je dio mletačke ratne politike da na taj način dobije što veći broj vojnika i ratnika na kopnu i na moru. U tim seobama napučen je i Vranjic sa oko 600 žitelja iz Petrova polja i Drniške krajine (2). Značajnu ulogu u tom "spasavanju pučanstva" ispod turske vlasti imali su i franjevci iz samostana na Visovcu (3). Uglavnom se i radilo o pučanstvu iz "fratarskih župa". U novoj postojbini valjalo

je srediti poglavite i neophodne uvjete života, osigurati najbitnije za golo preživljavanje. Po završetku ratnih godina doći će onda i do dijeljenja zemlje. Među prvotne brige spadala je i vjersko-crkvena skrb za pridošlice.

Tako je prvim župnikom za nove pridošlice i naseljenike u Vranjicu imenovan fra Gašpar Uljanić iz samostana sv. Frane u Splitu, i to u lipnju 1650. Razumljivo je da je to bilo u nadležnosti Nadbiskupskog ordinarijata u Splitu, ali jer se radi o netom osvojenim područjima pod vojnom upravom, to je izbor i potvrda zavisila od tadašnje mletačke vojne i civilne vlasti. Iz sačuvanog dokumenta saznajemo da je fra Gašpar određen za župnika Vranjica od zapovjednika Klisa Boldua, ispravom od 2. lipnja 1650, a generalni je providur za Dalmaciju general Leonardo Foscolo to imenovanje odobrio i potvrdio u Trogiru 19. lipnja 1650. godine (4).

Fra Gašpar Uljanić (Ab Oleo, Dall'Oglio) rodom je iz Splita (rođen oko 1595.), a kao redovnik franjevac konventualac bio je "posinovljen" splitskom samostanu sv. Frane. Više nauke je završio u Italiji. U splitskom samostanu je boravio od 1644. pa sve do smrti 1664. godine. U tom razdoblju dva puta je obavljao službu gvardijana splitskog samostana sv. Frane. Tako se zna da je 15. studenog 1644. preuzeo tu službu od proslavljenog glazbenika i skladatelja fra Ivana Lukačića (5) i obavljao je do 8. studenog 1648. kada ga nasljeđuje fra Ivan Andreis (6). Fra Gašpar je drugi put bio gvardijan splitskog samostana sv. Frane od 1657. do 1659. godine (7). Umro je u Splitu sredinom rujna 1664. (8), pa treba ispraviti pogrešno navedene podatke (9).

Službu župnika u Vranjicu fra Gašpar je obavljao do kraja 1652. godine. Odredbom nadbiskupskog vikara u Splitu fra Gašpar je trebao biti zamijenjen redovitim upraviteljem župe iz dijecezanskog klera, jer Vranjic nije bio fratarska župa. Stoga stanovnici Vranjica, pridošlice "Morlaci", pišu svoje pismo splitskom knezu i kapetanu Nikoli Zanneu s nadnevkom od 6. siječnja 1653. godine i mole da on posreduje te im se ostavi fra Gašpar za župnika (10). Ovo pismo ima dvostruku vrijednost: ono nam osvjetljava ličnost i djelatnost fra Gašpara Uljanića, te daje važne i vrijedne podatke o novim stanovnicima Vranjica. Naime tu se ističe da su sadašnji stanovnici Vranjica pobjegli ispred "razljučenih otomanskih ždrijela", da su ostali kao raspršeni bez vodiča, te da su "kao katolici navikli uvijek živjeti kršćanski" pa su se stoga utekli nadbiskupskom vikaru da im dodijeli jednog svećenika kao duhovnog pastira kojega tako priželjkuju da bi okrijepili svoje iscrpljene duše, da bi se očistili od grijeha i primili svetu pričest. Konačno je, nakon odbijanja mnogih, nadbiskupski vikar im je imenovao župnikom fra Gašpara Uljanića (Dall'Oglio) kojega su primili upravo po svojoj želji "budući da smo naviknuti biti upravljani od ota- ca sv. Frane".

U pismu se dalje ističe da su stanovnici Vranjica bili sa fra Gašparom posvema zadovoljni ne samo stoga što im je posluživao svete sakramente, nego se brinuo i za njihovo svagdanje uzdržavanje. Ističu se napori i opasnosti kojima

se izlagao danju i noću da bi im pribavio žita i drugih potrepština iz Klisa, te kako je svojim radom i njihovim priložima obnovio i podigao crkvu, kako je osigurao straže za njihove obitelji, te učinio bezbroj drugih dobrih djela. Međutim, kako im se izravnom odredbom splitskog nadbiskupa sada uzima ovaj župnik, oni sa suzama pišu ovu molbu na kneza i kapetana splitskoga da je prosljedi generalnom providuru da bi im se ostavio fra Gašpar za župnika, "*jer nemamo drugog oslonca za našu utjehu doli ovog oca*".

Ovo doista dirljivo pismo govori o fra Gašparovom zauzimanju za nove stanovnike Vranjica u duhovnom i materijalnom pogledu, njegovoj požrtvovnosti i skrbi za te došljake. No, u pismu su sadržane dvije veoma važne i značajne činjenice: naime, pridošlice u Vranjic za sebe kažu da su *katolici*, i da su došli iz mjesta gdje su djelovali *franjevci*, svećenici-redovnici iz reda sv. Frane Asiškoga. Važnost ovih izjava je u tome što se temeljem tih činjenica mogu i trebaju pobiti i ispraviti proizvoljna nagađanja i tvrdjenja po kojima bi pridošlice u Vranjic, barem djelomično bili i *pravoslavci*, dakle Srbi, koje su onda katolički svećenici prekrštavali i prevodili u Katoličku crkvu. Takvo je mišljenje i tvrdjenje zastupao Jovan Radonić (11) pišući o fra Gašparu i posebno o njegovom nasljedniku don Ivanu Božanoviću. Radonić naprosto sve "Morlake" preimenuje u "Srbe", a "Morlačke izbjeglice" u "srpske izbjeglice". A kako se Radonić baš izrijekom osvrće i na pridošlice u Vranjic (1650), to po njemu ispada da je tada Vranjic napućen "srpskim izbjeglicama", kao i Solin i Kamen, koji su osvojeni i oslobođeni u isto vrijeme. Ovaj dokumenat pokazuje koliko su neistinite i povijesno neutemeljene takve tvrdnje, ne samo što se tiče Vranjica nego i u mnogim drugim slučajevima gdje se je na isti način pokušalo "Morlake" poistovjetiti ili preimenovati u "Srbe".

Netočno pisanje Jovana Radonića vjerojatno je "zavelo" i Duška Kečkemetu koji pišući o prošlosti Vranjica i o djelovanju našeg fra Gašpara Uljanića kaže: "U vezi s misionarskim djelovanjem franjevca Gasparea d'Olia i Ivana Božanovića nameće se jedno pitanje u vezi s kojim imamo vrlo oskudne podatke: da li su doseljenici iz Petrova polja - ili neki od njih - bili pravoslavci, pa su nakon seobe u Vranjic pokatoličeni. Neke sačuvane tradicije u nekim obiteljima govore bi u prilog tome, kao i podatak da je don Ivan Božanović obraćao "šizmatike" (12). Smatram da se ovim objavljivanjem pisma doseljenika Vranjica iz godine 1653. otklanja primjedba o nedostatku, odnosno o oskudnosti podataka, te da se jasno i pouzdano - na temelju vjerodostojne pisane izjave, a ne proizvoljnog mišljenja - otklanja i dvojba tko su i što su bili novopridošlice u Vranjic 1650.

O pitanju doseljenja pravoslavnih kršćana u Dalmaciju u drugoj polovini XVII stoljeća pisao je i Mile Bogović (13), spominjući među ostalim mjestima i Vranjic kao jedno od tih naseljenih mjesta u vrijeme kandijskog rata. On navodi izvješće splitskog nadbiskupa Leonarda Bondumerio (1641-1668), koji izrijekom tvrdi: ". . . *in sei illaggi tutti sono per gratia d'Iddio catholici*. . ." (14).

A ostala tumačenja i navodi u tom izvješću nadbiskupa Bondumeria mogu se odnositi na neke pojedinačne slučajeve i na neke druge krajeve, jer je jasna i nedvojbeno prva tvrdnja da su "*svi oni po milosti Božjoj katolici*", to jest pridošlice u mjestima Klis, Vranjic, Strožanac (Strončac!) i Kamen (15). Uostalom, valja pregledati Matice krštenih i na temelju pouzdanih pokazatelja utvrditi koliko, gdje i kako je tko bio prekršten i primljen u Katoličku crkvu. U splitskim maticama krštenih pronađemo ponekad zapis o krštenju kojeg Turčina ili bilo kojeg drugog došljaka.

I još jedno pitanje zahtijeva razjašnjenje. Naime, to je naziv za pridošle stanovnike Vranjica i drugih mjesta. Oni se nazivaju "*Morlachi*" ili pak "*Bosnienses*". Ove nazive valja razumjeti u cjelovitom kontekstu pisca koji rabi takve nazive, u kontekstu vremena i prostora. Naprosto je neshvatljivo i posvema netočno prevesti naziv "Morlacho" sa "Srbin", ili misliti da izraz "Bosnienses" označava "Bosance" u geopolitičkom značenju novovjeke povijesti. Za vrijeme o kojem je riječ, a to znači polovina XVII. stoljeća, ta dva naziva su sinonimi za pučanstvo iz Dalmatinske zagore. Treba imati pred očima točne granice mletačke i turske vlasti u našim područjima, pa se već prema tome vrlo lako mogu odrediti izvori određenim nazivima. Zato kad P. Jeronim Granić piše za fra Gašpara Dall'Oglia da je bio "*Curatus Bosniensium in Vranjica*" (16) onda to nema nikakvog pobližeg značenja s obzirom na porijeklo pridošlica u Vranjic, nego je to jedan uopćeni izričaj za pridošlice sa područja turske vlasti. K tome, osim što su novopridošli stanovnici Vranjica "prebjezi" iz turskih područja, oni su i crkveno bili u župama kojima su upravljali fratri "bosanske provincije". Istom 1735. nastat će zasebna franjevačka provincija za Dalmaciju, odvojena od provincije Bosne Srebrene, pod nazivom najprije "sv. Kaja", a osam godina kasnije pod današnjim nazivom "Presvetog Otkupitelja".

Dvije isprave koje smo ovdje prikazali i objavili predstavljaju samo jedan dio arhivske građe iz tog vremena, odnosno govore samo o jednoj osobi, o fra Gašparu Uljaniću, prvom župniku i misionaru novopridošlog stanovništva u Vranjic. A u tom istom razdoblju, napose u vezi s kandijskim ratom i borbama za Klis protiv Turaka, nekolicina fratara iz samostana sv. Frane u Splitu stekla je značajne pohvale i zasluge, kao npr. *fra Ivan Andreis* koji se sa Velovarošanima bori protiv Turaka u siječnju 1651, *fra Jakov Marnavić* koji je u vrijeme kandijskog rata bio 13 godina kapelan na ratnim brodovima i u Kandiji, *fra Jure Gliković*, kapelan na bračkim ratnim galijama i borac protiv Turaka kod Zadvarja, te kapelan za vojnike i "Morlake" u Sinju 1686. (17). O tom vremenu i tim značajnim fratrima želim pisati drugom zgodom.

BILJEŠKE:

1) Usp.: G. PRAGA, *Storia di Dalmazia*, Padova 1954, str. 186.

2) Usp.: D. KECKEMET - I. JAVORCIC, *Vranjic kroz vjekove*, Split 1984, str. 72.

3) *Isto mjesto*, str. 72-73.

- 4) *Arhiv samostana sv. Frane u Splitu* (AFS) - Zbirka isprava. Kako Arhiv još nije sređen i katalogiziran, nije moguće navesti točnu signaturu. Vidi Prilog I.
- 5) ASF - Knjiga *Prihoda i rashoda*, uz godinu, mjesec i dan koji su navedeni.
- 6) ASF - Knjiga *Prihoda i rashoda*, uz godinu, mjesec i dan koji su navedeni.
- 7) ASF - Isto.
- 8) ASF - Isto.
- 9) D. KECKEMET, *nav. dj.*, str. 86: navodi godinu smrti 1665. Greškom je zapisan i netočan podatak u Knjizi umrlih fratara (Necrologium) u samostanu sv. Frane u Splitu.
- 10) ASF - Zbirka isprava. Vidi Prilog II.
- 11) J. RADONIC, *Rimska kurija i južnoslavenske zemlje od XVI do XIX veka*, Beograd 1950. str. 197-204.
- 12) D. KECKEMET, *nav. dj.*, posebno u poglavlju "Od doseljenja novog stanovništva do pada Mletačke Republike (1650-1797)", str. 86.
- 13) M. BOGOVIC, *Katolička crkva i pravoslavlje u Dalmaciji*, Zagreb 1982.
- 14) *Nav. dj.*, str. 107, bilješka br. 7.
- 15) *Nav. dj.*, str. 107.
- 16) Usp.: (J. GRANIC), *Schematismus Fratrum Minorum S. P. Francisci Conventualium*, Rijeka 1892., str. 44.; M. OREB, *Zasluzni članovi hrvatske provincije sv. Jeronima franjevac konventualaca*, Split 1973., str., 225.
- 17) ASF - Zbirke isprava i druga arhivska građa govori o ovim znamenitim fratrima. Kad se konačno sredi i popiše sva građa ASF-a, bit će to od prvorazredne važnosti za povijest grada Splita i šire. Nadati se da će to biti uskoro, u sklopu sadašnje obnove i zaštite kompleksa crkve i samostana sv. Frane.

PRILOG I.

Odobrenje i potvrda fra Gašpara Uljanića (Ab Oleo, Dall'Oglio, Dall'Oleo) za župnika u Vranjicu (Klisu) od generalnog providura generala Leonarda Foscolo, izdano u Trogiru 19. lipnja 1650. godine.

"Noi Lunardo Foscolo Proveditore Provinciale Generale in Dalmatia et Albania. Le religiose operationi del P. Gaspare dall'Oleo della famiglia conventuale di S. Francesco di Spalato sperimentate con publico servizio nell'essercicio di curato degli Habitanti la Penisola di Vragnez a quale appare destinato dall' Illustrissimo Proveditore Boldù di Clissa con la sua Patente de di 2 corrente meritano singolarmente il nostro aggradimento. Onde però nelle medesime proseguisca con esempio addittatolo dalla integrità di Suoi costumi e zelo a publici interessi; coll'autorità del Generalato nostro approvando la constitutione factam alla publica gratia il . . . mandamo. In quorum, ets.

Trau li 19 giugno 1650

L.S. Lunardo Foscolo Prov. Pr. Gl.

Francesco Drago Coadiutore nell'Ecc.mo Generalato

PRILOG II.

Pismo stanovnika Vranjica od 6. siječnja 1653. upućeno splitskom knezu i kapetanu Nikoli Zanneu da im se ostavi župnik fra Gašpar Uljanić (Dall'Oglio).

"Illustrissimo Signor Conte e Capitano

Trionfando l'Armi della Serenissima Republica, che sia sempre gloriosa, col nemico del Cristiano nome in questi confini, noi Morlachi habittanti hora la Penisola di Vragnez, fugiti dall'arrabiate fauci ottomane, si conducessimo sotto l'alli del Serenissimo Dominio e nelle maggiori urgenze del nostro arivo, che come dispersi senza guida di chi ci potesse prestare soccorso alle miserie nostre, che come Chatolici solti sempre vivere cristianamente, per

ricreare l'anime nostre havessimo ricorso a questo Monsignor Rev.mo Vicario, che per pietà compatischi le nostre infelicità, e vogli soccorrere a quest'anime e concederci sacerdote che possi quelle ristorare come Pastore da noi tanto bramato, sottraherci da peccati e comunicarci la Vita eterna che antetanti per il lungo viaggio credevamo per la fame et altri incomodi render a Dio li nostri travagliati spiriti; finalmente dal stesso Monsignor Vicario per renitenza di molti altri ricercati da lui, Iddio benedetto che non abbandona quelli che a lui ricorono, nel fervor della Peste che vi era nella Penisola, ci provide del Padre Fr. Gasparo dall'Oglio, datoci e confermato dal sopra accenato Monsignore. L' havessimo e ricevessimo in quella guisa che desideravamo, essendo abituati d'essere governati da Padri di S. Francesco; il quale havendoci rassetati in questo luoco con nostra total sodisfazione, provedutoci sin hora presente del cibo de Santissimi Sacramenti, e poi del cotidiano vitto, con fatiche e disastri intolerabili e pericoli nelli viaggi di Clissa per ricavarci dalla benignità dell' Nostro Principe clementissimo grani e altre cose necessarie a nostri bisogni, con estremi patimenti di giorno e notte senza alcun utile sino a questo tempo. Agiustata e fabricata per opera sua e nostre elemosine la Chiesa e molte altre cose a quella concernenti, procuratoci le guardie per le nostre famiglie e finalmente contributoci per carità e sostegno nostro delle proprie sue sostanze con infiniti altri beni. Hora che (con lacrime rappresentiamo il fatto a V.S. Illustrissima nostro Signore supplichiamo a comunicar la presente all' Illustrissimo et Eccellentissimo Signor Providur Generale) ci viene questo Padre il quale e di nostra sodisfazione levato con espresso ordine dall' Illustrissimo e Reverendissimo Monsignor Arcivescovo senza alcuna causa di suo o nostro demerito, con grave pregiudizio nostro, non havendo noi altro appoggio per il nostro solievo che questo Padre; supplichiamo prostrati la grazia dell' Serenissimo Principe (la persona del quale V.S. Illustrissima rapresenta) ci sià concesso e non levato, tanto più che come divoti sudditi speriamo goder quella liberta concessa sa sua Serenità a tutti e non esser tenuti d' inferiore qualita in cio, che vengono tenuti l' altri sudditi dell' Serenissimo Dominio, a quali a beneplacito loro viene concesso il Curato; il che humillissimi e riverentissimi supplichiamo, mentre noi unanimi porgeremo al Signore caldi voti per ogni glorioso desiderio di V. S. Illustrissima, Grazie, ets.

Na poledini isprave:

Supplica all' Illustrissimo Signor

Conte e Capitano di Spalato

Zane

per li Habbitanti di Vragliz per occasione del Curato.

SSMO. SMO. Supplicazione alli Signori Capitani di Spalato, Conte e Capitano
 Giulio Cesare e Cesare
 Conte di S. Giacomo e Marchese di
 Montebelluna, Viceré, ecc.

Presentando V. S. M. della Serenissima Repubblica che sia sempre gloriosa, restiamo
 del Curato nome in quest' ordine e non si debba che habbiam
 hora la Penisola di Spalato, fugiti dall' orribile peste ottomana,
 si condusserimo sotto l' obbedienza del Serenissimo e nelle medesime
 del nostro regno, che come dispartiti senza guida di un Governatore
 prestare soccorso alle miserie nostre, che come Cristiani soliti sono

Sumere Christianità, e ricuare l'anime noche hauesimo morto
 a questi Montij. Perche il Re, che è nostro
 infelicità, e uoglio scouer a questi anime, e concedere scudo
 che possi quelle ricorre come Parre da noi tanto bramate, so-
 nueri da Ricca, e con maniera la vita eterna, che anhelanti
 il lungo viaggio, creduamo & la lamme d'atru monodi rende
 a noi la notte trasportati spiriti, & nonaltri dal detto Montij, il
 & reueruo di molti altri ritenati da lui. Dio benedico che non ab-
 bandona quelli che a lui ricorono, nel cetero della Dede che u
 era nelle d'isola a prouide del Padre Fr. Ruffino daloglio de
 a e confermato nel loro acconar Montij. I nauarano e
 mueruono in sulla uita, che dei decauamo essend habbiam
 l'essu guerari di Dio d'Alto, il quale hauesimo recu-
 tat in questo luogo con nostra total habitazione, prodotta in
 persona del Cto de Sant. Hieronimo, e poi del Cto diano, ilto confite
 e diastri inderabili e pericoli altri uaggi d'Alto e ricorono
 della benignità del Nostro Principe, Comendissimo cari et abto
 ure necessitate a nostri bisogni, con estremo piacere di piano e
 noce sente adunata a questo tempo, e opera sua, e noche elemosine la Ricca, e molte altre uore a quella
 conuenient, procurata le Ricche e le nostre famiglie e finalmente
 contribuisce & carita e sostegno nostro delle proprie sue ricche
 con infiniti altri beni. Non che con lacrima rappresentiamo
 il fatto a V. M. nostra. E supplichiamo con maniera la presente
 al V. M. et Cto. et a V. M. di uene questo Padre, il quale
 e di nostra Ricchezza, tenuto con espreso ordine dal V. M. et Cto.
 Montij, inuenire senza alcuna causa di suo o nostro demerito,
 con grave pregiud. nostro, non hauesimo noi altro appoggio e il
 nostro Soleuo de questo Padre, Supplichiamo perche la
 gratia del V. M. Principe, la persona del quale V. M. ca-
 presenta, ci sia conueno, e non tenuto, tanto piu, che come
 di noi addit. spoziamo eoder quella liberta conueno da V. M.
 a noi e non con tenuto d'interioe qualita in cio, che uengono
 tenuto l'altri addit. del V. M. promissio a quali a conueno
 con uene conueno il Curuo, il che Summo e reueruissimi
 Supplichiamo, mentre noi un'anima porremo al V. M. et Cto.
 & gloria de uenire di V. M. Grace &

Nikola Mate Roščić:

"FRA GASPARE ULJANIĆ - PRIMO PARROCO DI VRAGNIZZE"

Riassunto:

Avvalendosi di due documenti dell'archivio del Convento francescano di Split (il decreto di nomina del padre Gaspare Uljanić a parroco di Vragneze nel 1650 e un'istanza di abitanti di Vragneze del 1653 con la quale chiesero alle Autorità ecclesiastiche superiori di mantenere il padre Gaspare in carica di parroco) l'autore confuta la tesi con cui Jovan Radonić sosteneva che gli abitanti di Vragneze e del vicino litoraneo (Solin, Kman) fossero tutti di religione ortodossa, dimostrandone l'erroneità e l'infondatezza.

Negli anni della guerra di Candia (1645-1669) e dopo la liberazione di Clissa (1648) i fuggiaschi provenienti dal territorio turco (la regione di Petrovo polje vicino a Drniš) vennero a stabilirsi a Vragneze. Fu in quell'occasione infatti che il padre Uljanić, fino a quel momento guardiano del convento francescano di Split, fu nominato parroco dei fuggiaschi stabilitisi a Vragneze.

L'istanza per mezzo della quale i fuggiaschi si opposero alla destituzione del padre Uljanić dalla carica di curato di Vragneze, indicando le ragioni precise del proprio dissenso, è un documento storico di estrema importanza per la confutazione della tesi sostenuta dal Radonić.

D'altra parte fu anche Mile Bogović, storico e profondo conoscitore della situazione religiosa in Dalmazia nel 17. secolo, a sostenere con argomenti storicamente convalidati la tesi che tutti gli abitanti di Vragneze sono di origine cattolica.